

PRESENT I FUTUR DE L'ÀREA DE TECNOLOGIA A L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Roser Cussó Calabuig

Presidenta de l'Associació de Professorat de Tecnologia de Catalunya

Situació actual

L'àrea de tecnologia va aparèixer amb l'aprovació de l'anterior llei educativa, la Llei orgànica d'ordenació general del sistema educatiu (LOGSE). És, per tant, una àrea molt jove, amb una implantació de només tretze anys. La matèria es va convertir en la bandera de la reforma i pretenia acostar el món tècnic a tot l'alumnat. Era, realment, una decisió revolucionària.

La resposta de l'alumnat i el professorat va ser i segueix sent molt positiva. La realització de projectes mitjançant l'aplicació del procés tecnològic permet desvetllar la iniciativa, fomentar l'esperit crític, estimular la creativitat, potenciar el treball en equip i aplicar i ampliar els continguts tractats a d'altres àrees com ara ciències, matemàtiques, llengua, socials i anglès. D'aquesta forma, la matèria de tecnologia es converteix en un eix fonamental de l'ensenyament secundari, sent per la seva natura una àrea eminentment procedimental i interdisciplinària.

D'altra banda, els continguts teòrics proporcionats permeten a l'alumnat entendre els processos tècnics i industrials que ens envolten cada dia, i li proporciona eines per convertir-se en consumidors responsables, ciutadans respectuosos amb el medi i persones adaptables als canvis socials i d'hàbits que provoquen els avenços tècnics. Tampoc cal obviar el seu component de formació professional de base que permet donar eines suficients per a l'orientació en la tria dels estudis postobligatoris.

Especialment positiva és la influència de l'àrea en les noies. El fet que sigui actualment una àrea comuna fa que tot l'alumnat es posi en contacte amb conceptes que tradicionalment es consideren masculins. És potser la primera i única oportunitat de moltes noies per conèixer processos, eines, màquines i plantejar-se aquest àmbit com una possibilitat de futura ocupació. El nombre de noies matriculades en cicles formatius i carreres tècniques, tot i seguir sent baix, ha augmentat amb les successives promocions d'alumnat provinent de l'educació secundària obligatòria (ESO).

La implantació de la tecnologia als centres de secundària ha significat un gran canvi. La creació de l'aula-taller ha estat, potser, la prova més evident. Per primer

cop es posava a l'abast de l'alumnat un espai dotat amb eines i màquines que permetien reproduir l'entorn tècnic i industrial i els processos relacionats. Però existeixen altres canvis, no només de dotacions materials sinó també de formació del professorat. Sent una àrea tan àmplia que engloba continguts molt diversos, no existeix cap professor especialista en tots, la qual cosa fa imprescindible una formació continuada. Tot això s'ha traduït en una forta inversió en recursos i formació per part de l'administració i en una inversió horària molt alta per part del professorat en reciclatge i creació de materials i pràctiques docents.

L'aposta per l'educació tecnològica a l'educació secundària ha estat molt forta a Catalunya des de la implantació de la LOGSE. El caràcter industrial i innovador de la societat catalana fa necessària la inversió en la formació dels futurs enginyers, arquitectes, tècnics, informàtics, etc. que mantinguin i amplii el nostre teixit industrial i tecnològic. És una inversió de futur.

La nova reforma educativa

La Llei orgànica d'educació (LOE), aprovada pel Congrés dels Diputats el passat 3 de maig, suposa un canvi substancial en l'organització de la secundària obligatòria en diferents aspectes (<http://www.mec.es/mecd/gabipren/documentos/A17158-17207.pdf>):

- supressió del concepte de cicle i tractament de cada curs de forma independent
- reducció del nombre d'assignatures a primer i segon d'ESO
- classificació de les matèries en dues categories en funció del seu caràcter comú o bé optatiu
- definició d'un quart d'ESO amb un bloc de matèries optatives en funció del posterior itinerari de l'alumnat
- canvi de denominació de l'àrea de tecnologia, que passarà a anomenar-se «Tecnologies»
- eliminació de l'actual batxillerat tecnològic, que queda englobat dins d'un batxillerat científicotècnic.

L'efecte d'aquest projecte sobre l'àrea de tecnologia és nefast. Aquesta matèria queda reduïda, de forma tes-

timonial, a un únic curs entre primer i tercer d'ESO i és optativa a quart d'ESO. D'aquesta forma agafa un caràcter de matèria *de segona* que contradiu totes les necessitats de la societat actual.

Si sempre s'ha dit que l'escola no segueix el ritme de la realitat, ara més que mai aquesta frase es fa evident. Com podem concebre, des de l'ensenyament obligatori, ignorar el món tecnològic que envolta la vida diària del nostre alumnat? Com es pot dissenyar un ensenyament amb les mateixes directrius de l'escola del segle passat quan els canvis són continuats i necessitem educar ciutadans del segle XXI amb les característiques de la societat del segle XXI?

La valoració no pot ser més negativa ja que contradiu totes les recomanacions de la UE i la UNESCO respecte a les polítiques educatives estatals. Aquestes institucions insten els governs a fomentar els estudis tecnològics i científics per lluitar contra la desigualtat de gènere i afavorir el desenvolupament tecnocientífic i econòmic.

La nova llei d'educació realitza una declaració de principis en les seves disposicions preliminars força atractiva, referint-se a la necessitat d'una bona base tecnocientífica per a tot l'alumnat, però el desenvolupament posterior contradiu aquest preàmbul, convertint l'àrea de tecnologia en una matèria no fonamental i negant-li el seu caràcter de troncal com té actualment.

Quines són, doncs, les causes que porten a aquest canvi de tractament de l'àrea? Per què es passa de considerar una matèria com a comuna i a apostar-hi des del punt de vista pedagògic, d'inversió de recursos i formació del professorat a deixar-la com a matèria no troncal? La resposta del Ministeri d'Educació i Ciència (MEC) és única: la reducció de matèries a primer i segon d'ESO afavorirà la lluita contra el fracàs escolar. Però el mateix MEC, preguntat per la Plataforma Estatal d'Associacions del Professorat de Tecnologia (<http://www.sialatecnologia.org>; <http://www.aptc.net>) en entrevistes mantingudes conjuntament, no ha donat cap explicació de quin ha estat el criteri pel qual es tria tecnologia com a matèria a reduir enfront de la resta. No exis-

teix cap avaluació de l'àrea que mostri la necessitat de fer-la desaparèixer. Cap criteri apunta en aquest sentit, al contrari, totes les indicacions de la UE, de la UNESCO, de les universitats i col·legis professionals i de personalitats de renom dins del món tecnològic valoren molt negativament aquest fet, tant per a l'alumnat com per al creixement tècnic i econòmic de la nostra societat, i així ho han fet arribar als responsables del MEC, tant la ministra com els responsables màxims d'educació estatals i autonòmics.

Una altra decisió presa en aquesta llei que va en contra de les recomanacions de la UE és la separació de la tecnologia i la informàtica tractant-les com a matèries independents a quart curs d'ESO. Cal considerar la informàtica com una eina d'ensenyament-aprenentatge, utilitzada de forma transversal a totes les matèries. Aquest és el tractament que se li dóna a l'educació primària i que ha de continuar a l'educació secundària. El nostre alumnat ha de treballar amb la informàtica: processadors de textos a llengües, fulls de càlcul a matemàtiques, bases de dades a socials, simuladors a tecnologia i moltes altres aplicacions que enriqueixen la forma d'aprendre. Què és més útil, una assignatura de dues hores a la setmana o treballar informàticament a totes les matèries de forma continuada? Aquesta és l'única posició raonable. Què ha portat, doncs, el MEC a crear aquesta àrea com a independent? La informàtica cal tractar-la com una de les moltes altres tecnologies i, per tant, el seu contingut teòric i descriptiu ha d'anar lligat a l'àrea de tecnologia i la seva utilització ha de fer-se de forma global a tot l'ensenyament.

El futur de l'àrea és molt incert i depèn només de decisions polítiques, no de decisions pedagògiques. La LOE presenta moltes indeterminacions i contradiccions que cal resoldre coherentment, no per pressions de col·lectius laborals. Aquesta és la realitat. Estem perdent una oportunitat històrica de modernitzar l'educació secundària i optar per un ensenyament classicista i encarcerat o per una educació immersa en el món real i la societat actual que viu el nostre alumnat. ■